

PRODOR V POSOČJU 1917

Iz defenzive v ofenzivo

Objavljamo odlomek iz knjige, ki bo izšla, dr. Blaža Torkarja in podpolkovnika Mihe Kuharja *Prodor v Posočju 1917: zmaga konceptov, moralne in bojne moči*. V knjigi se avtorja ukvarjata z analizo delovanja nemških in avstro-ogrskih enot v 12. soški ofenzivi. Natančno opišeta priprave nemških in avstro-ogrskih enot na ofenzivo ter njihov premik na bojišče in pojasnita vojskovalno moč nemške vojske, neučinkovitost obrambe ter krizo vodenja in poveljevanja v italijanski 2. armadi. Posebej analizirata razvoj in delovanje nemškega sloga vodenja ter poveljevanja »auftragstaktik«. Bralec se bo lahko v knjigi seznanil z razvojem taktike prodora, konceptom in načrtom napada 14. armade. Avtorja namenjata posebno pozornost delovanju enot nemškega alpskega korpusa in vlogi nadporočnika Erwina Rommla v 12. soški ofenzivi.

Besedilo: Blaž Torkar in Miha Kuhar

Jeseni leta 1917 so bile centralne sile v ugodnem položaju, saj je po polomu ruske vojske na vzhodni fronti postalo jasno, da Rusija v vojni nima več pomembnejše vloge. Francoska vojska je prav tako doživela neuspeh na zahodni fronti, na južnem Balkanu pa antantne sile prav tako niso bile še pripravljene na večjo ofenzivo. Italijani so do tedaj na soškem bojevališču organizirali 11 ofenziv, med katerimi velja izpostaviti 6. ofenzivo, v kateri so osvojili Gorico in uničili avstro-ogrsko goriško mostišče, večje pridobitve pa je prinesla tudi 11. ofenziva, ko so Italijani osvojili velik del Banjšic. Antantne sile so od Italije na jugozahodni fronti zahtevale ohranitev iniciative, ker so bile francoske in britanske enote na zahodni fronti nesposobne za večje vojaške akcije do konca leta 1917. Kljub zavezniškemu pritiskom na Italijo, naj nadaljuje z napadi na italijanski fronti, je Italija ostala previdna. Načelnik italijanskega generalštaba, general Luigi Cadorna, je takoj po 11. ofenzivi imel v mislih še eno ofenzivo na Soči pred koncem leta 1917, vendar si je kmalu premislil zaradi visokih izgub na italijanski strani in nizke morale vojakov.

Avstro-ogrška monarhija se je po 11. soški ofenzivi znašla v kritičnem položaju, saj je situacija na terenu kazala na to, da bi avstro-ogrška obramba le težko ubranila še eno italijansko ofenzivo do pozne jeseni 1917 oziroma pomladi 1918. Kljub razpadanju

ruske vojske Avstro-Ogrski zaradi številnih logističnih težav ni uspelo premestiti vseh enot z vzhodnega na jugozahodno bojišče oz. italijansko fronto. Nemška vojska je v Romuniji predlagala uničenje Moldavije, kamor so se umaknili ostanki romunske vlade, da bi na ta način pospešili padec Rusije. Tako je Avstro-Ogrska po 11. soški ofenzivi tehtala med dvema možnostma, in sicer protinapad ali umik, ki bi vključeval umik iz Trsta in Istre. Cesar Karel I. si je želel doseči mir in na začetku še imel pomisleke glede sodelovanja z Nemci, saj bi skupna akcija zmanjšala možnosti za premirje. Samostojna akcija avstro-ogrskih enot proti Italijanom pa se je izkazala za nerealno, zato je cesar Karel I. pojasnil kritično situacijo na italijanski fronti nemškemu cesarju. Prosil ga je, da bi nemške enote na ruski fronti zamenjale avstro-ogrške (do 10 divizij) in jim odstopile del težkega topništva s posadkami. Cesar Karel I. je to opravičeval z neugodnim moralnim učinkom, ki bi ga imeli nemške enote in poveljstvo na moralo avstro-ogrskih enot, čeprav je očitno šlo za vprašanje prestiža. Nemški cesar je prošnjo avstrijskega cesarja poslal prvemu generalu Erichu Ludendorffu, ki je ocenil, da bi do zime lahko dobil 6 do 8 divizij, ki bi lahko prišle na pomoč avstro-ogrski vojski. Ludendorff sprva ni bil navdušen nad avstro-ogrskim predlogom ofenzive na Soči, saj je zagovarjal ofenzivo v Galiciji. Menil je, da

nemške enote nimajo dovolj izkušenj z bojevanjem v gorah, poleg tega pa je bil prepričan, da je cilj ofenzive preveč omejen. Na nemški generalštab je 29. avgusta prispel tudi general Alfred von Waldstätten s predlogom za skupno protiofenzivo proti Italiji.¹

Nemški general Konrad Krafft von Dellmensingen, uspešen bavarski artilerijski častnik in načelnik štaba 14. armade, je menil, da bi ofenziva v Posočju lahko bila uspešna zaradi majhne globine italijanske obrambe, saj so bile vse tri obrambne črte zelo blizu med seboj. Avstro-ogrška vojska je po njegovem mnenju imela veliko izkušenj z bojevanjem v gorah, verjel je v ofenzivne sposobnosti nemške vojske, izkušnje in usposobljenost nemških častnikov ter v slabo organizirano italijansko obrambo na tem delu fronte.²

Nemci so kmalu dobili realno sliko jugozahodne fronte in soškega bojišča. Izhajajoč iz taktičnih predpostavk, ki jih je izdelalo avstro-ogrsko poveljstvo jugozahodne fronte in v katerih so za grupiranje sil predvideli največ šest tednov, je nemška vojska ponudila hitrejši način, in sicer premestitev sedmih elitnih divizij z jugovzhodne in zahodne fronte na soško fronto ter še nekaterih sil iz rezerve vrhovnega poveljstva. Dne 8. septembra so tako podpisali sporazum o vojaški pomoči, operacija pa je dobila ime »Zvestoba orožju« (Waffentreue). Po tem, ko je leta 1917 avstro-ogrška obveščevalna služba razvozlala kodo italijanskih šifriranih sporočil, je avstro-ogrška vojska dobila natančne podatke o količini in moči italijanskih enot, ki so varovale območje med Tolminom in Bovcem. Kljub temu da general Ludendorff ni bil navdušen nad predlogom nove ofenzive, je zadnje odločitev sprejel načelnik generalštaba nemške vojske, general Paul von Hindenburg. Ustanovljena je bila 14. armada s 7 nemškimi in 8 avstrijskimi divizijami, za poveljnika armade je bil določen general Otto von Below in za načelnika štaba že omenjeni general, von Dellmensingen, ki ga je predhodno tudi poslal na izvidovanje terena. Dellmensingen je bil namreč bavarski častnik z obilo izkušnjami iz gorskega bojevanja, saj je po povišanju v generala postal tudi poveljnik alpskega korpusa. Do tedaj Nemci niso imeli primerljivih gorskih enot, kot sta jih imeli italijanska in avstro-ogrška vojska.³ ■

¹ J. and E. Wilks: *Rommel and Caporetto*, Bamsley 2001 (dalje: Wilks: *Rommel and Caporetto*), str. 9, 11; M. Isnenghi, G. Rochat: *La Grande Guerra 1914-1918*, Bologna 2008 (dalje: Isnenghi, Rochat: *La Grande Guerra*), 367; L. Galič, B. Marušič: *Talminska mostišče 1*, Tolmin 2005 (dalje: Galič, Marušič: *Talminska*), str. 173.

² K. von Dellmensingen: *Lo sfondamento dell'Isoneza*, Milano 1981 (dalje: Krafft: *Lo sfondamento*), str. 55.

³ Wilks: *Rommel and Caporetto*, str. 12; Isnenghi, Rochat: *La Grande Guerra*, 368; M. Thompson: *The White War: Life and Death on the Italian Front 1915-1919*, London 2008 (dalje: Thompson: *The White War*), str. 296.